

MELANI BENDŽAMIN

*A*lvijatičareva
žena

Prevela
Ljiljana Marković

■ Laguna ■

Naslov originala

Melanie Benjamin

THE AVIATOR'S WIFE

Copyright © 2013 by Melanie Benjamin

This translation published by arrangement with Delacorte Press, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Posvećeno
Aleku*

Čovek samo srcem dobro vidi.
Bitno je očima nevidljivo.*

ANTOAN DE SENT EGZIPERI

* *Mali princ*, Laguna, 2016. Prevela Ljiljana Stijačić. (Prim. prev.)

N LETI.

Hoću li ga takvog pamtiti? Dok gledam kako leži savladan, pobeđen nečim što čak ni on nije mogao nadmašiti, shvatam da ću od sada morati brižljivo da biram kojim ću se uspomenama vraćati. Prosto ih ima previše. Članci iz izbledelih novina, toliko odlikovanja i trofeja da ne znam šta ću s njima; lična pisma predsednika, kraljeva, diktatora. Knjige, filmovi, drame o njemu i njegovim postignućima; škole i institucije ponosno nose njegovo ime.

Suzama umrljana fotografija deteta s plavim uvojcima, plavim očima i dubokom jamicom na bradi. Pohabana pisma drugim ženama, skrivena u mojoj tašni.

Pomerala sam se na sedištu, nastojeći da budem nečujna zbog njega; želim da spava, da se oporavi, zbog svega što mu kasnije moram reći, a vreme nam ističe. Osećam to u svojim kostima, tu oseku koja je nastupila posle naše plime, ne mogu ništa da učinim, a više ne mogu samo da gledam kako se to događa, da gledam *njega* kako beži od mene, ostavljajući me samu, ne znajući, nikad ne znajući. Stiskala sam šake i toliko stezala vilicu da me je bolela, dok sam se naginjala napred kao da svojom *voljom* mogu naterati avion da leti brže.

Stjuardesa proviri kroz zavesu koja nas je razdvajala od ostalih putnika.

„Mogu li vam pomoći?“

Zatresla sam glavom, a ona se povukla pošto je zabrinuto i s poštovanjem pogledala ka ispijenom telu koje je hrapavo disalo, trepereći očnim kopcima kao da još za nečim traga, još motri, čak i u snu omamljenom lekovima. Znajući ga, verujem da jeste.

Ipak, ostalo je toliko pitanja bez odgovora, toliko da ih ne mogu skupiti ni u kakvom redu, ni po kakvom spisku, o njegovim prokleti, uredni spiskovi! Najzad mi je jedan potreban, a ja ne znam ni s kojim bih pitanjem počela. Tolika zahtevaju odgovore. Čemu one? Čemu *toliko* njih? Da li ih je voleo? Da li me je ikad voleo?

Jesam li ga ja uvek volela? Jednom sam ga ostavila, davno je to bilo. Sasvim davno, ali i dalje pamtim boju kofera koji sam ponela i cipele u kojima sam bila kada sam krenula ka vratima. Isti par sam nosila kada sam se vratila. Da li je naslućivao da me je onda gotovo izgubio? Da li nas je sve zbog toga izneverio?

Gorim od želje da ga probudim i nateram ga da mi sve kaže. Ali ne mogu, još ne. Zato prisiljavam sebe da se usmerim na pitanje na koje samo ja mogu odgovoriti. Ostalo ću ostaviti za kasnije. Kada sletimo; kada naša deca budu rekla sve što žele.

Kada ostanem samo ja.

Pijuckajući neku mlaku vodu, gledala sam kroz prozor i razmišljala ponovo kako ću pamtiti ovog čoveka koji nikada nije bio samo čovek, pre svega za mene. Mi smo sada nad oblacima, letimo na zapad preko kontinenta.

Letenje.

On će zauvek ostati upamćen po fotografijama i filmskim snimcima na kojima živahno maše iz pilotske kabine, vitak i preplanuo u glomaznom letačkom odelu, riđe kose tako

kratko podsečene, na potiljku izbrijane, s dečačkim šiškama u stilu Bastera Brauna. Ili je nehajno oslonjen na svoj avion – onaj avion, onaj o kome je uvek govorio s tako puno poštovanja da sam znala da je deo njega u onoj meri, kako se pokazalo, u kojoj ja nikada nisam mogla biti. Onaj jednomotorni jednokrilni avion, *Duh Sent Luisa*.

Čak i sada mislim o letenju kao o nekom utočištu; lebdenju zajedno s pticama na vazдушnim strujama, s nebom kao velikom tihom katedralom oko sebe. Iako pamtim i drugačije – uši mi ponekad zvone pri sećanju na brujanje onih starih motora – zamišljam kako je prelazio preko okeana u tišini, mladić s rukom na upravljačkoj palici i nogom na avionskom kormilu, sam sa svojim mislima; prvi i jedini put u životu, oslobođen očekivanja. Bez opterećenja da bude živa legenda, koje ga je čekalo samo dvadesetak sati kasnije, na improvizovanom sletištu nadomak Pariza.

I ako na kraju budem izabrala da ga takvog pamtim, hoću li mu videti lice? Ili ću sedeti iza njega, kao što sam mnogo puta, tako da mogu videti samo fine plavoriđe dlačice do kojih brijač nije došao, dok mu je vrat napred izvijen kao napeti stub u potpunoj usredsređenosti? Hoću li mu prepoznati rame-na, široka i ukočena ispod onog glomaznog letačkog odela?

To, onda, neće biti samo njegovo letenje; biće *naše*. Odnokud, i ja ću biti s njim u maloj kabini *Duha Sent Luisa*, u letu na krilima istorije.

Ne. Naglo sam povukla zavesu da više ne gledam u oblake. *Ne*. On će tada ploviti sâm preko okeana, prvi put, baš kao što je zapisano u istorijskim knjigama i biće mlad i nalik dečaku, i čitava njegova budućnost, nepredočiva, neokaljana, biće mu jedini putnik.

Uprkos bolu, gorčini, razočaranju – njegovom i mom podjednako – molim se Bogu iz svog detinjstva da ga se na

kraju takvog sećam. Kao prodorne i odvažne pojave tako fino izvajane da je gotovo bila deo mašinerije samog aviona, koja se ustremila preko okeana, noseći par sendviča, termos sa kafom i bezgraničnu drskost. Plave oči će mu svetlucati kao odblesci sunca na okeanu koji je bio tako blizu kabine da ga je gotovo mogao dotaći. Sve će biti pred njim, a – posebno – ja.

Samo on to još neće znati. I tako će se vinuti prema nama svima, još tako nevin da će biti u stanju da osvoji, i slomi, moje srce.

Prvo poglavlje

Decembar 1927.

ČVRSTO NA ZEMLJI.

Ponovila sam tu izreku u sebi, šapućući je u čudu. *Čvrsto na zemlji*. Kakva nespreatna rečenica kada se bolje razmisli – ne mogu a da najpre ne pomislim na blatnjava polja, brazde od točkova i gliste – ljudi je uvek koriste kao kompliment.

„Čvrsto na zemlji” – čuješ li to, Elizabet? Možeš li da poveruješ da je tata to rekao za jednog *avijatičara*, od svih ljudi?“

„Sumnjam da je bio svestan šta govori“, rekla je moja sestra dok je užurbano pisala na pomoćnom stočiću nad svojim krilom, i pored truckanja voza. „Hajde, En, draga, dozvoli mi samo da završim ovo pismo...“

„Sigurno nije“, nastavljala sam, odbijajući da budem ućutkana. To je bilo treće pismo koje je danas pisala! „Tata nikad ne zna šta govori i zbog toga ga volim. Ali iskreno, tako stoji u njegovom pismu: ‘Nadam se da ćeš upoznati pukovnika Lindberga. On je čovek koji tako čvrsto stoji na zemlji!’“

„Zaista, tata je prilično oduševljen pukovnikom...“

„O, znam – i nisam imala nameru da ga kritikujem! Samo sam glasno razmišljala. Tako nešto mu nikada ne bih rekla.“ Najednom mi se raspoloženje promenilo, što se izgleda često događa kada sam okružena svojom porodicom. Čim nisam bila u njihovoj blizini, znala sam da budem samouverena i

gotovo nisam marila kako i šta govorim. Jednom me je čak neko nazvao živahnom (mada, da budem iskrena, to je rekao jedan brucoš omamljen krivotvorenim džinom i prvi put naprskanim skupim parfemom).

Kada bi se moja najuža porodica okupila, međutim, trebalo bi mi malo vremena da se opustim, da se ponovo priviknem na ritam razgovora i dobrodušno zadirkivanje u koje bi se oni tako spremno uklopili. Činilo mi se da su to nosili u sebi, čak i kada smo bili rastavljeni; zamišljala sam da svi u glavama nose brujanje te porodične simfonije dok se bave svakodnevnim obavezama.

Kao i mnoge druge porodične crte – poznati smisao za humor porodice Morou – muzički gen me je izgleda zaobišao. Zato mi je uvek bilo potrebno više vremena da se setim svog udela u porodičnoj pesmi i igri. Putovala sam vozom za Meksiko sa sestrom i bratom već čitavu nedelju, ali sam i dalje osećala da mi je jezik vezan i da se stidim. Posebno kada sam bila pored Dvajta, koji je sada bio đak poslednjeg razreda na Grotonu; moj brat je ubledeo, sklon čudnim napadima smeha, postajući povremeno gotovo pravo dete iako je fizički brzo sazrevao u potpunu očevu kopiju.

Elizabet je bila ista kao i uvek, a i ja sam uvek bila ista pored nje; ne više samouverena studentkinja poslednje godine, bila sam manje važna u njenom zasenjujućem prisustvu. Udišući ustajali vazduh kupea, osećala sam se mlitavo i pogužvano kao što je bila i jadna lanena haljina koju sam nosila. A ona je izgledala utegnuto i odmereno kao manekenka, nije se videla ni bora niti mrlja na njenoj otmenoj svilenog odeći iako je kroz rasklimane prozore našeg vagona ulazila crvena prašina.

„Hajde nemoj odmah da se duriš, En, zaboga! Svako da ne bi tati u lice uputila kritike – ti najmanje od svih!

Smiri se!“ Elizabet je lepim rukopisom ispisala svoje ime na kraju pisma, pažljivo ga previla i stavila u džep. „Kasnije ću ga adresirati. Pomisli samo kako će izgledati u koverti sa znakom ambasade!“

„Kome si sada pisala? Koni?“

Elizabet je nemarno klimnula glavom; pisala je pisma Koni Čilton, devojci s kojom je delila sobu tokom studija na Smitu, tako često da je na to pitanje jedva bilo potrebno odgovoriti. Zaustila sam da je upitam da li joj je potrebna poštanska marka, ali sam se setila. Mi smo sada bili *diplomatska* porodica. Tata je bio ambasador u Meksiku. Porodici Morou više nisu bile potrebne tako obične stvari kao što je poštanska marka. Sva naša pisma sada će se prenositi posebnom državnom poštom, zajedno s tatinim beleškama i izveštajima.

Načuli smo da će sam pukovnik Lindberg poneti diplomatsku poštu u Vašington kada se bude vraćao. Tako je makar tata nagovestio u poslednjem pismu, onom koje sam došla neposredno pre no što sam krenula sa Elizabet i Dvajtom vozom iz Njujorka. Sada smo bili u Meksiku; granicu smo prešli prethodne noći. Nisam mogla prestati da se divim neobičnom krajoliku kroz koji je naš voz brektao na putu za jug; ravna polja Srednjeg zapada čudno obasjana svetlošću; sumorna pustinja Teksasa; usamljeni kućerci ili poneka daščara s limenim krovom pod bleđim, beskrajnim nebom. Meksiko je, nasuprot tome, bio zeleniji nego što sam zamišljala, posebno dok smo se uspinjali ka Meksiko Sitiju.

„Jesi li napisala Koni da smo videli Gloriju Svanson sa gospodinom Kenedijem?“ To dvoje, filmsku zvezdu i bankara (koga smo ranije sretale), spazili smo kada su ulazili u voz u Teksasu. Oboje su spustili glavu i podigli okovratnik. Džozef Kenedi je bio oženjen i imao gomilu dece u katoličkom braku sa divnom ženom koja se zvala Rouz. Glorija

Svanson je bila udata za francuskog markiza, kako je pisalo u *Fotopleju*, koji sam ponekad pozajmljivala od svoje sobne drugarice u studentskom domu.

„Nisam. Tata bi se ljutio. Moramo biti obazrivije jer je sada ambasador.“

„Tačno. Zar ne izgleda tako sićušno u prirodi! Mnogo sitnija nego na filmu. Jedva da je viša od mene!“

„Čula sam da su filmske zvezde takve.“ Elizabet je klimala glavom zamišljeno. „Kažu da Daglas Ferbenks nije mnogo viši od Meri Pikford.“

Obojeni konduktter kucnuo je na vrata našeg kupea; zavirio je unutra. „Ubrzo ulazimo u stanicu, gospođice“, rekao je obraćajući se Elizabet, koja se ljubazno osmehnula, klimnuvši glavom tako da su joj plavi uvojci dotakli čelo. Zatim se povukao.

„Jedva čekam da vidim Kon“, rekla sam i osetila da mi je stomak zaigrao od iščekivanja. „I mamu, naravno, ali posebno Kon!“ Uželega sam se mlađe sestre; nedostajala mi je i zavidela sam joj podjednako. Ona je sa svojih četrnaest godina mogla da se preseli u Meksiko Siti i živi sjajno u diplomatskoj porodici, a ja sam išla tamo samo tokom praznika kao što je ovaj; prvi put od tatinog imenovanja.

Dograbila sam svoj kofer i pošla za Elizabet iz kupea rezervisanog samo za nas u hodnik voza, gde nam se pridružio Dvajt, koji je nervozno nameštao kravatu.

„En, je li dobro vezana?“ Mrštio se i toliko me podsetio na tatu da sam se skoro zasmejala; tata isto tako nikada nije ovladao veštinom vezivanja kravate. Tata nikada nije umeo da dobro nosi ni odelo. Pantalone su mu uvek bile predugačke i naborane, kao slonovska kolena.

„Da, naravno.“ Ali sam je ipak i sama povukla.

Onda se voz naglo zaustavio; našli smo se na peronu, mešajući se s uzbuđenim putnicima koji su se pozdravljali s onima koji su ih dočekali, dok mi je prijatna toplota lagano otkravljalala kosti, još ukočene od zime u Northemptonu. Tragove te zime još sam nosila doslovno na ruci. Zaboravila sam da spakujem kaput u kofer.

„En! Elizabet! Dvajte!“ Veseli povici, smeh i Kon se već stvorila kraj nas, njeno okruglo lišće preplanulo od sunca, tamna kosa zategnuta veselom crvenom mašnom. Nosila je meksičku nošnju, svu izvezenu živim bojama, i široku suknju; čak je imala uarače na sićušnim stopalima.

„O, vidi ti nju!“ zagrlila sam je smejući se. „Kakav izgled! Prava senjorita!“

„Dragi moji!“

Okrećući se naslepo, našla sam se u majčinom naručju, a ona se potom brzo okrenula ka Elizabet. Majka je, kao i uvek, izgledala kao prava članica ženskih društvenih klubova iz Nove Engleske koja se obrela u tropskim predelima. Tata, sa zarozanim pantalonama, kao i obično, i nakrivljenom kravatom, rukovao se s Dvajtom i ljubio Elizabet u obraz istovremeno.

Najzad se okrenuo ka meni; zaneo se oslonjen na peta-ma, odmerio me i onda značajno klimnuo glavom, iako su mu oči zasijale. „A evo i En. Pouzdane En. Ti se nikad ne menjaš, kćeri moja.“

Ja sam se zarumenela, ne sasvim sigurna da je to kompliment, ali sam odlučila da verujem da jeste. Poletela sam mu u naručje i poljubila njegov bodljikav obraz.

„Srećan vam Božić, ambasadore!“

„Da, da – ovo će nam biti srećan Božić! Hajde, požurite, požurite da se sretnete s pukovnikom Lindbergom pre no što ode.“

„On je još ovde?“, upitala sam dok nas je majka vešto smestala u dva automobila, oba crna i upadljivo sjajna. Pažnju mi je privukao naš prtljag složen na peronu, svi koferi jednovrtni i s inicijalima, odajući solidno bogatstvo. Nasuprot tome, mnogi ljudi su vukli svoje slamene kofere, trpajući ih na kola koja su vukli magarci.

„Jeste, pukovnik Lindberg je još ovde – o, draga moja, trebalo je da vidiš kolika ga je gomila ljudi sačekala kada je doleteo! Kasnio je dva sata, ali nikome nije ni najmanje smetalo. Taj avion, kako se ono zove, *Priviđenje Sent Luisa*, je l' tako...“

Kon je počela da se cereka, a ja sam gušila smeh.

„Zove ga *Duh Sent Luisa*“, ispravila sam ga, a majka je potražila moj pogled sa zbunjenim izrazom u očima, koje su se na krajevima malo spuštale. Osetila sam da se zacrvenela, znajući šta je pomislila. *En? Zanesena naočitim mladim herojem, baš kao i sve druge devojke? Ko bi to rekao?*

„Da, naravno, *Duh Sent Luisa*. I pukovnik je prihvatio da provede praznik s nama u ambasadi. Tvoj otac je oduševljen. Gospodin Henri Ford je čak ustupio avion koji će dovesti pukovnikovu majku, i ona će biti ovde. Tokom večere Elizabet će se posebno posvetiti njemu – o, i ti, dušo, moraš pomoći. Iskreno da ti kažem, meni se čini da je pukovnik prilično sramežljiv.“

„On je *besmisleno* stidljiv“, složila se Kon i ponovo zacerekala. „Izgleda mi kao da nikada ranije nije stvarno razgovarao s devojkama!“

„Kon, molim te. Pukovnik je naš gost. Moramo se potruditi da se oseća kao kod kuće“, prekorila ju je majka.

Slušala sam zaprepašćeno dok sam išla za njom ka drugom automobilu; tata, Dvajt i Elizabet su već krenuli prvim. Pukovnik – potpuni stranac – biće deo našeg porodičnog

okupljanja za Božić? To svakako nisam mogla očekivati i nisam se mogla oteti utisku da se taj stranac nepristojno nametnuo. Ipak, kad bi mu se samo pomenulo ime, srce bi mi jače zakucalo i krenula bih da razmišljam o posledicama tog neočekivanog sticaja, kako bi većina sveta rekla, neverovatno srećnih okolnosti. O, kako će devojke, pošto se vratim na Smit, početi da vrište kada im budem pričala! Kako će mi sve zavideti!

Pre no što sam stigla da sredim misli, prevezli su nas do ambasade takvom brzinom da nisam uspela ni da obuhvatim pogledom neobičan, egzotični pejzaž Meksiko Sitija. U prvom utisku su mi se mešala višebojna svetla izduženih senki kasnog poslepodneva, zapazila sam kuće izbledelih boja na kojima su se isticale drečeće boje. Tako je bilo lepo videti da cveće na otvorenom cveta u decembru!

„Je l' stvarno tako stidljiv?“ Činilo se neverovatno da taj izuzetan mladić ima tako obične muke, poput mene.

„O da, razgovaraj s njim o avijaciji – to je jedini način da od njega izmamiš nešto više od 'da, ne' i 'dodajte mi so'“, rekla je majka. Onda me potapša po obrazu. „Kaži mi, kakav je bio poslednji semestar? Zar sad nisi zadovoljna što si postupila razborito i odustala od namere da upišeš Vasar? Sada si skoro završila, gotovo imaš diplomu Smita, isto kao Elizabet i ja!“

Osmehnula sam se i spustila pogled na svoje cipele – sasvim prekrivene prašinom na kraju putovanja – i klimnula glavom, iako sam usne prkosno napućila, što je bio jedini spoljašnji znak da se bunim. Posle gotovo četiri godine, još mi je bilo žao što mi nisu dozvolili da odem na Vasar jer sam to žarko želela.

No prešla sam preko svoje ozlojeđenosti i poslušno izrecitovala ocene i mala akademska postignuća, dok su mi misli jurile ispred dva uglandana diplomatska automobila.

Pukovnik Lindberg. Nisam očekivala da ću ga tako brzo upoznati, zapravo da ću ga uopšte sresti. Mislila sam da će njegova poseta biti kratko zvanično zaustavljanje na nekoj velikoj turneji po Latinskoj Americi i da će otići znatno pre no što moj raspust počne. Dlanovi su mi se ovlažili i bilo mi je krivo što se nisam presvukla u vozu u neku lepšu haljinu. Nikada nisam srela junaka. Pribojavala sam se da bih mogla ostati razočarana njime, ili on mnome.

„Jedva čekam da pukovnik upozna Elizabet“, rekla je majka kao da mi čita misli. „O, i tebe, dušo, naravno.“

Klimnula sam glavom. Ali znala sam šta je mislila. Moja starija sestra bila je lepotica – *jedinstvena* lepotica u žargonu porodice Morou, kao da niko više ne može biti takav. Imala je porcelansko lice, plave uvojke, okrugle plave oči sa gustim crnim trepavicama i ljubak nos, kao majstorskom rukom izvajan da bi upotpunio njen portret. Dok se na meni video *samo* nos, uz malo zakošene oči nalik maminim i tamnu kosu; pošto sam bila niža od Elizabet, moja figura je bila oblija. Puna oblina, previše okruglasta i previše prsata za modu svedenih linija i šiparičkog izgleda, koja je još vladala decembra 1927.

„Sigurna sam da neću umeti ništa da mu kažem. Sigurna sam da *nikome* ništa ne bih znala da kažem. O, koliko je petljanja oko svega ovoga!“ Pokazujući na sedišta od crvenog pliša, livrejisanog vozača, zastavice u paru – jedna Sjedinjenih Američkih Država, druga Meksika – pobodene na haubi automobila, dozvolila sam sebi redak izliv nezadovoljstva i suočila se s majčinim prekornim mrštenjem bez treptaja okom. Božić je nešto posebno. Ostatak godine možemo provoditi raštrkani na sve strane, kao u dečjoj igri žmurke. Ali Božić je značio *dom*, sigurnost, to je simbol porodice koji sam nosila sa sobom tokom godine, iako sam priznavala da se to ne poklapa sasvim sa realnošću. Već mi je nedostajala

moja ušuškana soba kod kuće u Inglvudu, s radnim stolom, udobnim prostranim krevetom pokrivenim belim žanilom, prekrivačem koji je moja baka napravila pred svoju udaju, police pune omiljenih dečjih knjiga – *En iz Grin Gejblsa, Priproste priče, Kim*. Tvrdo glavo sam rekla sebi da se nikada neću navići na tatin novi diplomatski život, uključujući još i njegovu sposobnost da privuče izuzetne mlade avijatičare. Mnogo draži mi je bio kao ozbiljan bankar.

„En, molim te. Da te otac nije čuo da to govoriš. Njemu se veoma dopao taj mladi čovek i želi da mu pomogne oko svih novih obaveza s kojima se suočio. Koliko vidim, pukovnik Lindberg nema porodicu, samo majku. Naša je obaveza da ga s dobrodošlicom primimo u svoj mali porodični krug.“

Klimnula sam glavom, momentalno pobeđena; nisam bila u stanju da joj objasnim kako se osećam. Nisam bila u stanju da bilo šta objasnim majci – nikada. Ona je razumela Elizabet; Dvajta je prepustila ocu. Kon je bila veoma mlada, vrcava i pravo uživanje. A ja sam bila – En. Stidljiva, drugačija. Samo smo u pismima majka i ja uspevale da uspostavimo nešto što bi bilo blizu prave komunikacije. U ličnom ophođenju nismo znale šta bismo jedna drugoj rekle.

A obaveze sam razumevala sasvim dobro. Ako bi se pisala istorija naše porodice, mogla bi se sažeti u toj jednoj reči. *Obaveza*. Obaveza prema drugima koji su manje imali i mogli, prema manje srećnima, prema manje obrazovanima; *manjima*. Mada sam ja najčešće mislila da niko ne može biti manji od mene.

„Hajde, ne opterećuj se toliko, En“, nastavila je majka, gotovo saosećajno; bar me je potapšala po ruci. „Pukovnik je običan smrtnik, bez obzira na to šta tvoj otac i sve novine kažu.“

„Zgodan običan smrtnik“, rekla je Kon uz sanjalački uzdah i ja sam morala da se nasmejem. Kad je moja mala sestra počela da primećuje da muškarci mogu biti zgodni?

No i ja sam u njenim godinama počela da sanjarim o junacima, prisetila sam se. Ponekad i dalje to činim.

Automobili su usporili i prošli kroz kapiju; zaustavili smo se ispred ogromne raskošne palate – ambasade. *Naše* ambasade, pomislila sam i potisnula potrebu da se cerekam. Izašla sam za majkom i Kon iz kola i zastala dok se otac peo velikim kamenim stepeništem pokrivenim crvenim prostirkama. S obe strane stepeništa stajali su poređani uniformisani službenici, pozdravljajući nas.

„Čini li ti se ovo mogućim?“, došapnula sam Elizabet, uhvativši je za ruku da mi bude lakše. Ona je zatresla glavom, dok su joj oči blistale od zadovoljstva, iako joj je lice malo ubledelo. Činilo se da se stepenište diže u nedogled, a Elizabet nije bila fizički jaka. Ali doboko je udahnula i počela da se penje, a ja sam morala da je sledim.

Nisam se usuđivala da pogledam u uniformisane ljude; nisam smela da pogledam prema odmorištu, gde je *on* stajao. Zato sam gledala u prostirku pred sobom i nadala se da joj nikada neću videti kraj. Ali jesam, naravno; popeli smo se, našli na odmorištu i majka je pogurala Elizabet napred, uzviknuvši: „Pukovniče Lindberg, veoma mi je drago što vas mogu upoznati sa svojom najstarijom kćerkom, Elizabetom!“

Elizabet se osmehnula i ispružila ruku, tako prirodno. Kao da se upoznaje s nekim momkom u koledžu, a ne s junakom naših dana.

„Drago mi je što vas poznajem, pukovniče“, rekla je ravnodušno. Lagano je nastavila dalje i prateći oca ušla u ambasadu.

„O, da, naravno, ovo je En“, rekla je majka posle kratkog zastoja, poguravši i mene napred.

Podigla sam pogled naviše – i naviše. Još više. Prema licu koje mi se odmah učinilo poznato, a ipak tako neočekivano da sam gotovo ostala bez daha; prodorne oči, visoko čelo, jamica na bradi, baš kao u filmskim novostima; lice stvoreno za spomenike i istorijske knjige, nisam mogla da ne pomislím. A sada je stajao preda mnom, u krugu moje porodice i ovoj neočekivanoj, maltene karikaturalnoj raskoši. Zavrtelo mi se u glavi i zažalila sam što sam uopšte napuštala svoju sobu u studentskom domu.

On mi je stegao ruku ne osmehnuvši se, jer bi osmeh bio nešto suviše obično za njega. Brzo ju je ispustio kao da sam ga ubola. Krenuo je korak nazad i udario u kameni stub. Izraz lica mu se uopšte nije promenio, mada mi se učinilo da sam primetila bledo rumenilo. Onda se okrenuo i pošao za Elizabetom i tatom u ambasadu. Majka je požurila za njima.

Ostala sam da stojim neko vreme, pitajući se zašto mi ruka još bridi tamo gde ju je dotakao.

PUKOVNIK ČARLS LINDBERG. *Srećni Lindi. Usamljeni Orao.* Da li je ikad postojao junak nalik njemu, u celoj istoriji?

Ostavljena bez daha i zanesena zaslepljujućim, zlatnim sjajem njegovog prisustva, nisam mogla zamisliti da jeste. Čak ni Kristifor Kolumbo ni Marko Polo u svom vremenu – vremenu kada je svet bio drugačiji, prostraniji; ljudi, zemlje, čitavi kontinenti bili su skriveni jedni od drugih. No najednom je svet postao sasvim različita planeta; mnogo zbijenija, svako je sada bio na domašaju. I to sve zahvaljujući jednom mladom čoveku iz Minesote, samo četiri godine starijem od mene.

Zatekla sam se u Smitovoj biblioteci u maju, pišući sastav o Erazmu, kada me je sasvim nepoznata devojka uhvatila za ruku, smejući se i plačući u isti mah. „Čovek po imenu Lindberg je preleteo okean“, uzviknula je i tada sam mu prvi put čula ime. Povukla me je od stola i otrčale smo u dvorište između univerzitetskih zgrada, gde su se okupili svi studenti i profesori da bi spojili ruke, klicali i uzvikivali u slavu te osobe koja je većini nas bila nepoznata samo pola sata ranije. Činilo se neverovatno, kao nešto iz mitologije, ili iz knjiga H. G. Velsa; taj dečak je preleteo Atlantski okean kao ptica, kao orao – i to je učinio sâm. Sa samo dvadeset i pet godina, ne samo da je osvojio celu Zemljinu kuglu već i nebo nad njom.

Živela sam u svetu istaknutih mislilaca i sanjara; ljudi čije je najveće dostignuće obično obuhvatalo pisanje knjiga, upoznavanje s diplomatama, ispunjavanje obaveza na univerzitetu. Junaci su se nalazili u istoriji ili književnosti: lutajući vitezovi, hrabri istraživači koji su putovali morima, sasvim svesni da ih možda čeka zmaj na kraju duge. Nije bilo junaka u ovim modernim vremenima, iskreno sam verovala – dok se nisam obrela u tom dvorištu, mahala laktovima igrajući čarlston u tom moru studenata i uzvikivala „Srećni – Srećni – Lin – Di!“ iz sve snage.

A sada, zato što sam ambasadorova kći – čudesno! zaprepasujuće! – provešću Božić s njim, tim delatnikom nad svim delatnicima, tim junakom nad svim junacima, amin.

Te prve večeri on i tata su odmah otišli na zvanični prijem, dok smo se mi raspakivali na drugom spratu ambasade; u „porodičnim odajama“, objašnjavala nam je majka, *sotto voce*, dok nas je uvodila u naše sobe.

„Imamo četrnaest slugu“, oduševljavala se Kon prateći me do moje ogromne sobe sa zasebnim kupatilom. „Četrnaest! Mama ne zna čime da se bavi!“

„Sigurna sam da će naći nešto što će joj ispuniti vreme“, rekla sam zajedljivo. Majka je vreme provodila kao da uz sebe stalno ima navijeni budilnik koji zvoni svakog sata dok je dan ispunjavala sastancima i dobrotvornim ručkovima, skupovima radi prikupljanja pomoći i pisanjem pisama, jednog za drugim. Divila sam se njenoj energiji iako mi je smetalo što ju je uvek udaljavala od nas. Ali činilo mi se da njena uzavrela, pulsirajuća snaga negativno utiče na mene kada bismo bile zajedno, kao da smo nas dve deo naučnog eksperimenta. Gurala me je u stranu, tako da sam uvek tražila senku i tišinu, mesto gde mogu misliti, osećati i brinuti, ali nikada *delati*, i pored sjajnog, živog majčinog primera – ili možda *uprkos* njemu. Kontemplacija pre nego akcija; činilo se da je to moja uloga u životu, i ja sam se stidela zbog toga iako sam samo tome težila.

„O, hoće! Sutra ćemo imati prijem, znaš.“

„Na Badnje večer?“

„Da, kaže da će biti u uskom krugu, samo za osoblje i sve nas, a to verovatno znači pedeset ljudi, najmanje!“

„O, dovraga!“ Sručila sam se na stolicu sasvim gužvujući haljinu već izboranu tokom putovanja. Prijem. Sa Elizabet. Stare brige, sumnje i parališući strahovi savlađivali su me; niko se neće osvrutati na *mene*, pukovnik će igrati s *njom*, ona će izgledati savršeno, ja ću biti smeđa trapavica pored nje, neću umeti ništa da kažem, možda će pukovnik igrati sa mnom, ali to će učiniti samo iz sažaljenja...

Ali nije kriva Elizabet, prekorevala sam samu sebe. Moja sestra je prosto jedna od zlatnih ljudi, kakav je i pukovnik Lindberg: to su neodoljiva, skladna stvorenja, kao što je jednog. Mi ostali ih možemo samo zadivljeno gledati, iako oni ništa nisu krivi za to.

„Šta ćeš obući?“, pitala sam nestrpljivo Kon. Ona je nabrala svoj prčasti nosić.

„Nešto neodoljivo“, rekla je s takvom sigurnošću da sam morala da se nasmejem, mada sam joj i pozavidela. Zašto se samouverenost ne može flaširati kao parfem? Noću bih se ušunjala u sobe svojih sestara i krišom se malo poprskala, kao što bih im ponekad ukrala odeću.

„Dobro, onda mi pomoz da i ja nešto pronađem“, rekla sam Kon i krenula ka svom koferu.

„Nešto u čemu ćeš avijatičaru zapasti za oko?“, uzvratila je nestašno.

Slegnula sam ramenima, ali joj se nisam suprotstavila.

SLEDEĆE VEČERI oklevala sam pred ulazom u zvaničnu salu za prijeme, smirujući disanje. Prvi put od dolaska primetila sam da ambasada nije tako raskošna kao što se na prvi pogled činilo. Izgledala je kao umoljčana svečana haljina velike dame, očajnički pokrivena ukrasima i šarenim mara-mama; blistavi lusteri i idealizovani kadifasti portreti na zidovima nisu sasvim prikrili izlizane tapete, tanke mrežaste pukotine na tavanici. Sve je bilo čisto – sigurna sam da je majka tome doprinela! – ali zgrada je bila trošna. Zapitala sam se kako se majci dopao njen novi dom, da li joj se uopšte dopao. Ona je planirala veliku novu kuću u Ingvudu kada je tata imenovan; nastavili su da je grade, ali moraće da sačekaju da prođu godine pre no što se usele u njenu kuću iz snova. Ona se, po svom običaju, nikada ne bi požalila.

Dok sam se smirivala, čula sam majčin prijatan tihi smeh, tatin uzbuđen glas, Dvajtovo prigušeno smejanje, Elizabetino grleno mrmljanje i Konino iskričavo kikotanje. I stran novi instrument: visok muški glas pridruživao se samo s

jednosložnim odgovorima. Pukovnik Lindberg. Osetila sam da mi se lice zažarilo, gornji deo večernje haljine stezao me je preko grudi, već sasvim spljoštenih vrlo neudobnim gumiranim grudnjakom koji sam kupila na nagovaranje Elizabet Bejkon, moje sobne drugarice na Smitu.

„Gde li je En?“, upitala je majka, a ja sam je mogla zamisliti kako gleda na ručni sat, dok su joj se usne pretvorile u tanku liniju nestrpljivosti. Zato sam duboko udahнула – ali ne mnogo duboko zbog tog prokletog grudnjaka – i pročitala grlo pre no što sam ušla u salu.

„Evo me, mama. Izvini, zalutala sam malo.“

Sala je bila bleštava – s toliko mnogo lusteri i svećnjaka – da sam morala malo da žmirkam da bih se navikla. Ugledala sam svoju porodicu okupljenu oko ogromnog klavira na suprotnoj strani sale. Trebalo je nekako da pređem preko nje, pa me je rumen oblila od same pomisli da će za to vreme svi gledati u mene. O, zašto nisam ušla ranije? Mogla sam se ušunjati neopaženo, ne izazivajući bezrazložnu pažnju – osećala sam vrelinu njihovih pogleda na obrazima, dok sam hitala prema njima, očiju prikovanih na svoje večernje cipele od brokata, čije su potpetice tonule u somotaste tepihe. Najzad sam im se približila – otac mi je stegao ruku – ali kada sam podigla pogled, shvatila sam da niko nije ni gledao u mene. Onda sam se gotovo nasmejala zbog apsurdnosti svoje sujete. Nije bilo nikakvog velikog pojavljivanja, uopšte. Kako sam mogla očekivati da ću privući pažnju kada je *on* bio tu?

Cela moja porodica bila je okrenuta prema Čarlsu Lindbergu i ja sam lako mogla stati iza oca, zauzimajući svoje uobičajeno mesto na rubovima gomile. Dok sam se nameštala, majka je promrmljala: „Onda kreni malo ranije sledeći put, dušo.“

„Hoću, izvini, mama.“ Provirila sam iza očevog ramena; pukovnik Lindberg je stajao s druge strane klavira, pored Elizabet. Dok je otac bio sav rumen i okrugao u svom večernjem odelu, a moj brat Dvajt široke solidne građe, pukovnik je bio visok i vitak kao bor. Delovao je uštogljeno u fraku i belom prsluku; stajao je ukočeno, raširenih laktova i stegnutih ramena. U gotovo svim filmskim novostima i na fotografijama koje sam videla, on je bio u letačkom odelu. Cela nacija je zapamtila njegovu pohabanu jaknu, jahaće pantalone, kacigu sa zaštitnim naočarima, smeštenu pod miškom, maramu oko vrata. Smetalo mi je da ga vidim bez tog kostima, daleko od njegovog aviona.

Ali lice je bilo isto – herojsko čelo, odlučna brada, visoke jagodične kosti. Oči su mu bile toliko plave da biste se trgnuli kad ih ugledate: imala sam utisak da nikada nisam videla plave oči do tog trenutka. Bile su boje jutra, boje okeana; boje neba.

Uhvatio je moj pogled, onda je pogledao na drugu stranu i počeo da tapka nervozno po površini klavira kao da prati neku melodiju koju samo on može čuti. Tada sam primetila njegovu ruku, prste duge i zašiljene pri vrhovima. Zamišljala sam ih kako drže upravljačku palicu aviona usmeravajući ga preko beskrajnog okeana; činilo mi se da su više nego sposobne za takav zadatak.

„Zar nisi i ti, En?“

Neko me je nešto upitao a ja pojma nisam imala o čemu je reč, niti ko me pita. Samo sam klimnula glavom kao budala i rekla: „Da“, zapanjena zvukom sopstvenog glasa. Zvučao je normalno, dok je u meni srce i dalje lupalo tako snažno da sam osećala kako mi celo telo podrhtava sa svakim otkucajem.

„To je lepo“, rekao je pukovnik nakon vrlo ovlašnog klimanja glavom kojim je odobrio moj odgovor na nepoznato

pitanje. Ponovo je izbegavao moj pogled. Počeo je da tapka prstima još brže.

Na to je moje srce postalo mirnije. Da li je to istina? Je li herojski pukovnik Lindberg tako nervozan u blizini devojaka kao što majka i Kon tvrde?

Očito jeste. Jer, dok smo se lagano pomerili, pijuckali limunadu i grickali sendviče koje je služila armija slugu, razgovor je stalno počinjao i zapinjao; ustezanje bi bilo prekidano naglim, neočekivanim izlivima reči, ali bi razgovor zamro pre no što bi uzeo maha. Samo jednom – kada je tata pitao pukovnika o razlici između jednokrila i dvokrila – naš gost se opustio. Učtivo i s pouzdanjem objasnio je razliku dugim monologom u koji niko nije mogao ni pomisliti da uskoči; njegov pomalo piskav glas dobio je lagan ritam, sličan, kako sam zamišljala, brujanju avionskog motora. Nagao se napred, plave oči su mu svetlucale, prsti su mu se najzad smirili, dok je naširoko objašnjavao razliku i prednosti jednog para krila (jednokrila) u odnosu na dva para (dvokrila).

Kako niko od nas, normalno, nije mogao ništa reći na tu temu, vratili smo se prigodnom razgovoru – koji su Elizabet i majka vodile s takvom lakoćom, dok je tata sijao od zadovoljstva, a Dvajt proždirao ogromnu količinu sendviča. Kon se čak usuđivala da povremeno zadirkuje pukovnika, a on nije mario zbog toga, kako se činilo. Za to vreme ja sam posmatrala prostor oko sebe, uz bolnu nostalgiju za Englvudom. Ništa u ovoj ogromnoj dvorani nije mi bilo poznato, osim stare američke zastave, zakačene iznad pozlaćenog okvira kamina: zastave koju je moj deda nosio kao dobošar tokom građanskog rata. Okolo nije bilo čak ni uramljenih porodičnih fotografija, a kod kuće su stajale gotovo na svakom komadu nameštaja. Ipak zanimalo me je da razgledam zgradu ambasade onako kako čovek želi da vidi muzej;

obećala sam sebi da ću poći u razgledanje kasnije, kada svi odu na spavanje.

„Kako sam shvatio, vi ste na Smitu?“ neko me je upitao i u trenutku sam shvatila da to pitanje postavlja pukovnik Lindberg.

Iznenadena – bila sam na skrovitom mestu, pogodno zaklonjenom od jakog svetla i zamišljala da sam daleko od pogleda – klimnula sam glavom. Onda sam shvatila da me on verovatno ne može videti skrivenu u senci. „Da, jesam.“

„Elizabet je diplomirala na Smitu pre dve godine“, reče majka vedro.

„Da, znate, pukovniče, to je napisano pravilo. Sve devojke iz porodice Morou idu na Smit, a svi momci na Amerst“, objasnila je Elizabet. A ja sam ostala zadivljena hladnim, gotovo dosadom obojenim tonom njenog glasa, tonom koji je koristila i sa nižim primercima muške vrste. „U koju školu ste vi išli?“

Pukovnik se ukrutio i isturio bradu. „Univerzitet u Viskonsinu. Ali nisam diplomirao.“

„Zaista?“ Dvajtov glas je zapeo u neverici. „Niste diplomirali? Neverovatno – šta su vam roditelji rekli na to? Ne mogu ni zamisliti šta bi naš tata rekao da ja ne diplomiram!“

Gledala sam pukovnikovo lice dok je moj brat brbljao. Činilo se kao da mu se crte lice pretvaraju u masku; nikada nisam videla tako nepomičnog čoveka – a ipak tako ponosnog. I, podozrevala sam, tako poniženog.

„O, Dvajte! Čuti!“ izlanula sam se i time iznenadila samu sebe i brata, koji me je veoma povređeno pogledao. „Kako bi pukovnik mogao da diplomira i da nauči da leti i da postigne sve što je postigao?“

„Da, da, En je u pravu. Mladiću, ako ti postigneš i deseti deo onog što je pukovnik, biću zadovoljan. Iznenaden, ali

zadovoljan“, rekao je tata dok je srdačno tapšao pukovnika po leđima – i uputio mom bratu prepoznatljivi neodobra-
vajući pogled. A ja sam se ugrizla za jezik i osetila krivicu. Siroti Dvajt! Ponovo će biti pozvan na razgovor iza zatvo-
renih vrata očeve radne sobe, posle čega će ponovo početi
da još jače muca.

Pukovnik Lindberg nije više ništa rekao. Umesto reči upu-
tio mi je radoznao pogled, gotovo istraživački nepristrastan
– dok nam se oči nisu srele samo na zbunjajući tren, koji me
je naterao na ponovno povlačenje u senku, a njega na dalje
tapkanje po poklopcu klavira.

Iznenada, muzičari su se pojavili, na moje olakšanje, u
drugom kraju dvorane, još svećnjaka je upaljeno, vatra je
potpaljena u kaminu, a mama, tata, pukovnik i Elizabet stali
su u nizu da bi dočekali goste. Ubrzo je dvorana bila puna
ljudi; žene u pomodnim kratkim haljinama spuštenog stru-
ka, s trakama ukrašenim draguljima u kosi potkresanoj na
pomodnu bob-frizuru ili s marsel talasima, s belim rukavica-
ma do lakata; muškarci u frakovima i s crnim leptir-mašnjama,
neki sa sjajnim lentama preko grudi na kojima je svetlucalo
diplomatsko ordenje. Doputovalo je i nekoliko mojih rođa-
ka, znatiželjnih da vide svog strica ili ujaka kao ambasadora.
Ova svečanost nije bila nimalo nalik prisnoj Badnjoj veče-
ri u mom detinjstvu, kada bismo išli u crkvu i po povratku
sedeli u maminoj i tatinoj spavaćoj sobi i slušali majku kako
nam čita iz Jevanđelja po Luki pre no što bismo se pomolili
u tišini, dok je napolju sneg padao kao blagodat.

Sada su muzičari svirali kratke odlomke Bahovih dela i, u
časť praznika, Hendla. Polako sam obilazila dvoranu ne zala-
zeći među ljude, zadovoljna što mogu da posmatram; niko
me nije poznavao i pošto sam se držala podalje od mesta na

kome su gosti dočekivani, bila sam pošteđena upoznavanja sa svim tim strancima.

Ali niko od njih nije bio zainteresovan ni za koga drugog u tom prostoru sem za našeg počasnog gosta; pukovnik Lindberg je bio zvezda na vrhu božićne jelke. Ne, on je bio božićna jelka. U jednom uglu je stajala prava jelka, bleštavo osvetljena, sva u zlatnim ukrasima – ali niko nije obraćao pažnju na nju.

„Siroti čovek“, došapnula mi je na uvo Elizabet. Okrenula sam se, iznenađena što me je pronašla jer sam bila polusakrivena teškim zastorom od zlatnožutog pliša. Mislila sam da ona i dalje dočekuje goste. „Sigurna sam da se oseća grozno.“

„Ne izgleda tako“, odgovorila sam joj, posmatrajući pukovnika. On se osmehivao ljubazno, dok je prihvatao ruku svakog gosta, spremno ispruženu prema njemu.

„Ali pogledaj mu lice. Ne menja izraz.“

„Ne, čini mi se da se ne menja. Kao maska je.“ To je bila istina; njegov osmeh je bio stalno isti, nikad širi ili blaži, a čelo mu je bilo stalno mirno. Ali zadivljujuće je ipak izgledala njegova odmerenost, nepokolebljivost s kojom je gledao na dugi red ljudi pred sobom. Da su u mene ljudi tako buljili – na taj zastrašujući, bezumno obožavajući način – ne bih bila tako pribrana!

„Znaš“, nastavila je Elizabet podsmešljivo, „svi muškarci bi želeli da su na njegovom mestu. Svi ti pravnici i diplomate, pogledaj ih kako upijaju svaku njegovu reč! Svi bi želeli, potajno, da su bili hrabri kao on, ali svi su svesni, isto tako potajno, da nisu. Tužno je kad o tome razmisliš.“

„A žene?“, upitala sam plahovito.

„Za starije žene, on je slika sina kakvog nisu imale. Za mlađe, on je muž iz snova!“

„Mora da je teško živeti uvek dorastao takvoj ulozi. Zašto je onda došao ovde – sigurno je već umoran od toga?“ – okrenula sam se prema Elizabet; dok je posmatrala pukovnika, osmejak je igrao oko njenih usana nalik usnama lutke Kjupi. Ona je, shvatila sam, osetivši malodušnost, zainteresovana za njega, čemu se majka verovatno nadala – kao što je bilo nagovešteno u nekim rubrikama rekla-kazala kada je vest o pukovnikovoj predstojećoj poseti Meksiku objavljena.

Zatresla sam glavom, nastojeći da se oslobodim svakog osećaja ljubomore; naravno, pukovnik jedva da je znao da ja postojim. Kako bi me mogao primetiti pored moje sestre? Mene, nezanimljivu smeđu šišarku u moru ovih šljokica, sjaja i pozlate?

„Pa, neke tatine kolege osnovala su komisiju sa zadatkom da stavi avijaciju u službu diplomatije i pukovnik je najbolji ambasador koga su mogli pronaći. I, naravno, tata ga je upoznao u Beloj kući kada se vratio iz Pariza.“

Klimnula sam glavom; Calvin Kulidž je bio očevo školski drug i u Meksiku smo bili zahvaljujući njemu.

„Tata je ponudio da bude savetnik pukovniku oko novca koji je uložen u njega i kada ga je pukovnik upitao šta bi mogao učiniti da mu zahvali, tata je rekao: Doletite u Meksiko!“

Nasmejala sam se. „To liči na tatu!“

„I ispalo je sjajno, jer nije mogao smisliti bolji propagandni potez. Predsednik Meksika je prezadovoljan, znaš. I zbilja, lovci na talente ne bi mogli pronaći boljeg čoveka za tu ulogu. Samo ga pogledaj. Pukovnik je prilično naočit.“

„Stvarno misliš da jeste?“

„Pa naravno! Zar ti ne misliš?“

„Pretpostavljam, na neki način“, odgovorila sam oprezno. Ali sam osetila da se pronicljiv sestrin pogled okreće prema meni. Oh, ona ponekad toliko liči na majku!

„En, hoću da nešto razumeš“, počela je čudno zloslutnim tonom. Ali pre no što je mogla nastaviti, majka se ustremila na nas.

„Pobogu, devojke, šta to radite! Krijete se ovde! Rekla sam vam da mi morate pomoći oko pukovnika Lindberga. Ljudi su ga opkolili – oh te žene! Pomislio bi neko da je on Valentino! I igranka će uskoro početi. On kaže da neće plesati, pa sam mislila da bi ti, Elizabet, mogla sedeti s njim i držati te užasne žene podalje – jesi li videla groficu? Barem je duplo starija od njega. Naravno, En, mogla bi i ti pomoći, dušo. Od tebe se ne očekuje da ćeš plesati. Sad moram da porazgovaram s predsednikom. Senjor Kalesom, takva čast!“ Jednako brzo, majka je otišla da pozdravi meksičkog predsednika (koga sam prepoznala po novinskim fotografijama).

„Šta ako sam *ja* želela da plešem?“, rekla je Elizabet gundajući, što se retko moglo čuti od nje. Pratila sam je nevoljno kada se uputila prema pukovniku Lindbergu. On je i dalje stajao pored oca s onim neopozivo ljubaznim osmehom na licu.

„Želiš li?“

Moja sestra se zaustavila, okrenula i pogledala u mene. „Ne!“ Obe smo se nasmejale, ponovo složne u negodovanju zbog maminog ponašanja. „Ali mogla me je prvo pitati!“

Još se smejući, povukla je pukovnika za rukav i nagnula se ka njemu; izgledala je toliko lepa sa zajapurenim licem i drhtavim plavim loknama da sam znala da joj pukovnik neće odoleti. Još nisam srela muškarca koji se nije prvo zagledao u moju sestru, da bi, pošto je odbijen, primetio mene.

Ali Elizabet neće odbiti pukovnika Lindberga; ona je bila poznata po svojoj izbirljivosti, nepokorno ostajući neudata uprkos nastojanjima roditelja, ali čak ni ona ne bi mogla naći zamerke najslavnijem čoveku na svetu.

I shvativši to, osetila sam se oslobođena. Zašto bih se brinula o tome kakav ću utisak ostaviti na pukovnika kad sam znala da neću ostaviti nikakav utisak? Ubrzo sam se našla na sofa ispred kamina, pored Elizabet, a pukovnik Lindberg je sedeo s njene druge strane; znala sam da sam neprimetna u tim okolnostima i zato sam se tako i ponašala. Prepustila sam Elizabet da vodi razgovor, a ja sam se okrenula svojoj omiljenoj zabavi – posmatranju ljudi.

Tata je bio u središtu grupe ljudi njegovih godina, a neke od njih sam prepoznala kao članove odbora direktora *J. P. Morgana & Co*, firme u kojoj je ranije bio partner. Svi su živo raspravljali – ali tata je bio najgovorljiviji. Iako je bio niži od svih bar za glavu – bio je visok samo 160 centimetara – svojom energičnošću je nadoknađivao ono u čemu je zaostajao visinom i poreklom. On je jedini u svom društvu poticao iz siromašne porodice, što je bila činjenica koju nikada nije želeo da skriva; bio je izuzetno ponosan na svoje skromno poreklo i nikada nije dozvoljavao nama deci da to zaboravimo. *Obrazovanje, obrazovanje, obrazovanje*: to je bio njegov moto; toliko istaknut da me je jedan porodični prijatelj jednom zbnjeno pitao: „Što je toliko važno obrazovanje u porodici Morou?“

Ali obrazovanje je bilo značajno za mog oca pošto je diplomirao sa uspehom na Amerstu i potom pravnom fakultetu na Kolumbiji, gde je upoznao mnoge sinove bankara koji će ga odvesti da radi u *J. P. Morganu*. I sada je bio diplomata; na početku obećavajuće, kako se mnogima činilo, političke karijere. Neki su čak predviđali da bi mogao stići do Bele kuće!

Majka je klizila okolo, šireći toplinu i pozdravljajući, ali i zaglađujući svaku pometnju izazvanu tatinim povremenim preterivanjima. To je bila njena uobičajena uloga. Ona je bila sva blaga, dok je on bio sav razbarušen; i večeras mu je smoking izgledao kao da je za dva broja veći. Tata je uvek